

# Jedličkáři vs. borovičkáři

Nechal jsem se zaměstnat jak prodejce vánočních stromků z Vysočiny ve Faustově domě, a zažil tak velmi zábavnou a poučnou sociologickou sondu do českých povah, partnerství a domácností.

**N**ervózně přešlapuji před Faustovým domem na pražském Karlově náměstí. Německý vzdělanec, jenž uzavřel smlouvu s peklem, v barokním paláci sice osobně nebydlel, ale věci se tu děly vskutku čertovské. Na místě dávného pohanského popraviště se alchymii a magií zabýval jak první známý majitel Edward Kelley, podvodník a nedostudovaný magistr, je muž v rodné Anglii uřízlí uši a v Čechách si při dvou útěcích z vězení zlomil postupně obě nohy, tak jeho další vlastníci.

Tajemné pověsti domu asi nejvíc přispěl Ferdinand Antonín Mladota ze Solopysk, který zde měl několik přístrojů zhotovených na principech optiky, elektřiny a magnetismu, figuríny pohybující se na natažené pero či samouzavírací dveře. Při jeho chemických pokusech prý šlehalo plameny vysoko z oken a o řádění dábla v tomto domě mluvila celá Praha. Famy jen podpořil na přelomu 19. a 20. století kaplan sousedního kostela, který byl vášnivým sběratelem předmětů souvisejících se smrtí, jako jsou lebky nebo zbytky šibenic. V té době dům koupila Všeobecná fakultní nemocnice, již patří dodnes.

Mě ale zajímá majestátní brána z 18. století, která hned vedle růžového Faustova domu směřuje do zahrady kostela sv. Jana na Skalce. Za ní se totiž ukrývá jiný magický prostor – místo, kde se už deset let prodávají vánoční stroměčky.

V 8.20 je brána nedobytná. „Já se omlouvám, ale do půlnoci jsem s přítelkyní vyráběl vánoční ozdoby, a navíc jsem si zapomněl nůžky. Nůžky a čelovka, to je nejdůležitější věc,“ vítá mě před mojí první směnou prodejce stromků Vilém Herčík. (A taky jägerovky, jak mi dobře poradil.) „Máme sice oficiálně od osmi, ale

ještě nikdy se nestalo, že někdo přišel pro stromek před půl devátou,“ vysvětluje vystudovaný zahradník, který rostlinami, přírodou a vším, co s ní souvisí, doslova žije. Od března do listopadu se v jedné firmě stará o údržbu zahradních ploch, ve zbytku roku pak zastřihává sady. Jasný má i program na prosinec...

Ač je Vildovi teprve čtyřadvacet, se svým o čtyři roky starším bráchem Josefem tu kroutí již osmou sezonu. Právě za nimi mě poslal Robert Šíma, majitel firmy Abies Vysočina, která patří mezi největší pěstitele vánočních stromků u nás. Na plantážích na Jihlavsku rostou stromky

žitou logistiku. Neustále visí na telefonu, řeší rozbitá auta a všechny nečekané problémy, dopravu stromků z Vysočiny, jejich třídění podle kategorií i následné zásobování prodejních míst – tak, aby vše plynulo co možná nejhladčeji.

## Až přijde kontrolorka

„Můžu nějak pomoci?“ vítá Vilém Herčík prvního zákazníka. „Zatím ne, čekám až přijde kontrolorka,“ usklíbne se chlaпík, který vlastní kamenolom v jižních Čechách. Po příchodu manželky je proces rychlý – jedli, kterou schválila, Vilda oseká sekyrkou, aby se vešla do stojanu,

„Můžu nějak pomoci?“ vítá Vilém Herčík prvního zákazníka. „Zatím ne, čekám až přijde kontrolorka,“ usklíbne se muž, jenž vlastní kamenolom v jižních Čechách.

dlouhých osm let, než zamíří do skladu za Prahou a odtud pak na jedno z prodejních míst označených žlutozelenou cedulí České stromky či Stromky z Vysočiny. Pokud uvidíte tuhle ceduli, můžete si být jisti, že vaše jedlička nepřišla z Dánska, které jedlemi zásobuje celou Evropu.

Zatímco si ale Dánové nejlepší stromy nechají pro sebe nebo je dovezou Němcům či Rakušanům, na východ putují ty horší. Pěstované mimochodem na písčité půdě, kde by bez půl tuny chemie na hektar nevyrostla ani větvička. „Původní myšlenka byla vypěstovat si stromky podle našich představ v kvalitě, kterou jinde nekoupíte, přímo pro zákazníky. Bez překupníků. To byla a je od počátku filozofie naší firmy,“ prozradil mi Robert v buňce nedaleko Jesenice, odkud řídí celou slo-

a společně ji pak vložíme do válce, na kterém je namotaná síť. Protáhneme jej bubnem, uděláme uzlík a může se nakládat.

Pro stromky do Faustova domu, respektive zahrady přilehlého kostela, chodí hlavně lidé z kanceláří a obyvatelé domů z blízkého okolí. A také postavy v bílých pláštích, které si sem odskočí ze sousední nemocnice. Vilda s Pepou tam každý rok takticky rozmístí letáky.

To, že se v této části Prahy stavěly činžovní domy plné bytů s vysokými stropy, má pro prodejce jednu neoddiskutovatelnou výhodu – kupují se větší, a tudíž i dražší stromy. Dá se zajet buď do dvora, nebo, pokud má řidič štěstí, zaparkuje na jednom z parkovišť před nemocnicí. Tento rok se ale na Vildu a jeho zákazníky zaměřil jeden obzvláště horlivý policista,



Foto ŠÍFRA

který číhá na každého, kdo zde na chvilku zastaví, a vybírá „peníze na Vánoce“. Vildu zkasíroval za to, že vystavil dva stromky před bránu na „veřejné prostranství“.

Někdo hodí po nákupu strom přes rameno a jde. „Za to, že si ho tu nechám, opravdu nic neplatím?“ ujišťuje se sympatická dáma. Ani korunu. Mnoho zákazníků strom vybere a zaplatí, ale vyzvednou si ho až těsně před Vánoci. Díky prostoru, který nabízí uzavřená zahrada kolem kostela, jejíž masivní vrata se na noc zamky, je možné nabídnout i tento nadstandard. „Od lavičky“ dozadu stojí kupa prodaných nebo zarezervovaných stromků, které z nějakého důvodu přitahují další a další zákazníky. Není výjimkou, že se jim líbí jediné ten prodaný a žádný jiný. Nakonec jim vybereme co nejpodobnější. Rezervovat a uschovat stromky by při prodeji na ulici nebylo tak snadné. Především kvůli nedostatku místa.

Prodejci jsou na stánku téměř nonstop až do Vánoc; někteří spí v karavanu nebo v autě, další dojíždějí. Bratři Herčíkovi našťestí bydlí v pronajatém bytě na Floře, a tak mohou spát ve své vlastní posteli. Jinak tu jsou od 26. listopadu do 23. prosince každý den minimálně dvanáct hodin.

Kdybych prý potřeboval na záchod, mám vyrazit do nedaleké Václavské kavárny ve stejnojmenné pasáži. Ta se nachází v místě, kde byla po náletech na Prahu za války desítky let proluka, a dřív se tu mimo jiné prodávaly vánoční stromky. Číšnicím v kavárně kluci každý rok nosí zelené a zlaté jmelí a jedlové či borové větvičky a mohou chodit sem. Takže až v prosinci uvidíte mladíky pobíhající po Karláku s větvičkami jmelí a soustředěným výrazem, neptejte se na cenu, ale rychle jim uvolněte cestu.

Vilda popadne větvičky, ale vrácí se podezřele brzy. Bez větviček, ale s nepořízenou. Prý tam byla fronta, a tak se radši vrátil, aby mě na stánku nenechal dlouho samotného. Jako zkušený zahradník má „načasovaný“ metabolismus, a tak „to počká“. „Teplé jídlo je v tomhle oboru vyloučené a o splachovacím záchodu si můžete nechat jen zdát,“ mávne rukou a dodá, že jeho mozek jednoduše pochopí, kdy je

třeba vydržet, a kdy naopak povolit. „Celou dobu nic, ale jakmile otevřu vchodové dveře, sotva doběhnu domů,“ směje se.

### To bude velké

Originálně vyřešila odnos stromku po starší vitální dáma, jež jedličku i s květináčem s naší pomocí nasoukala do nákupní tašky na kolečkách. Vilda uznale pokyvuje hlavou nad jejím důvtipem.

Veselý a komunikativní extrovert je rozhodnut zákazníkům splnit, co jim na očích uvidí. „Vy ze mě máte radost, co?“ ptá se paní, která dorazila koupit stromek z ministerstva životního prostředí a vybírá dobrou čtvrt hodinu. Rozbalujeme ze sítí další a další kousky. „Ano, mám, jste tady teď jediná,“ pohotově vypálí Vilda a uklidňuje ji: „Stejně bych to musel někdy rozbalit.“ Paní se nemůže rozhodnout

chcete dobrou, musíte zaplatit,“ nedá se obměkčit Vilda. Pan Hůlka brumlá: „Draze koupit, to umí každý.“ Nakonec odchází s tím, že se určitě vrátí. Vrátil se ještě třikrát. Poprvé si s těžkým srdcem jedli zarezervoval. Když si pro ni druhý den přišel, všiml si jiné prémiové jedle, o trochu nižší a tři stovky levnější. Když mu je postavím vedle sebe, je šťastný, že dostane skoro stejnou dobrou jedli levněji, a mění rezervaci. Za dvě hodiny si pro ni přijíždí autem, a spokojené jsou obě strany.

Ke konci mojí první směny přichází americký pár, který shání aspoň dvouapůlmetrový strom. Protože se vůbec neptají na cenu, vedu je rovnou k nádherné třímetrové jedli Gold Premium. Docela jsem si ale naběhl. Bez zaváhání ji kupují, ale zároveň ji po nás chtějí odnést domů.

„Jednou jsem tak bloumal okolo, koupil tu stromek a o té doby už jezdím jenom sem. Ti kluci jsou prostě skvělí,“  
usmívá se muž, který stavěl pražské metro.

a obává se, aby cena nepřekročila 400 korun, protože víc jí v úřadě neproplatí. Když se asi po dvaceti minutách zakouká do malé jedličky, i se sítí přesáhne rozpočet jen o 44 korun. Dá je prý ze svého. Asi aby ministerstvu zbylo na dotace...

Protože před obědem lidí moc nechodí, zasvěcuje mě Vilda do tajů prodeje. Ukazuje mi, kde jsou borovice, kde smrčky, a rozdíl mezi kategoriemi jedlí. Ty jsou nejoblíbenější a je jich tu nejvíce. Rozbaluji několik sítí a za chvíli prodávám svoji první jedli. V květináči. „Jste moc šikovný,“ usmívá se na mě drobná Vietnamka poté, co jí udělám rychlou jedlovou přehlídku a stromek donesu a naložím do auta před nemocnicí. Tohle mi (při manuální práci) ještě nikdo neřekl...

Postupně se učím tipovat zákazníky a chytám Vildovy grify. „Jedličkář?“ odhaduji. Můj učitel kýve: „To bude velké.“ Pán si vybírá dvouapůlmetrovou jedli Gold Premium, ale chtěl by ji za cenu stromku o kategorii nižšího. „Jestli

Tato služba je za příplatek a není automatická, ale co bych pro zákazníka neudělal. A tak poté, co Vilda, kterému sekýrka v ruce poskakuje jako hudební nástroj, precizně oseká kmen a zabalíme ji do sítě, přistává mi tahle kavkazská kráska z Vysočiny na rameni. „Hlavně nemysli na to, že neseš tak velký strom,“ radí mi Vilda. „Musíš odvést pozornost, aby si to mozek neuvědomil, jinak jsi v prdeli,“ volá na mě a loučí se slovem „Ahoj“, nikoli „Ahoj zítra“. Jeho pohled prozrazuje, že nevěří, že se ještě někdy ukáží.

Prvních sto metrů to jde, ale pak se strom začne pronášet. Američanka žene tak, že bych jí nestačil ani bez stromu. Pořádne nevidím na cestu, ale možná je to tak lepší. Funím a začínají mě pekelně bolet ruce. „Zaplatím ti,“ motivuje mě paní. V duchu si říkám, že jestli to se mnou šlehne, nepomůžou jí ani všechny dolary světa. Za chvíli poprvé opírám strom o zem. Doufám, že nekecala a fakt bydlí blízko. Nakonec břemeno s obtížemi do-

tahnu až před dům, kde se dozvídám, že byt je až v pátém patře. Naštěstí má dům výtah. Pak už zbývá „jen“ vytáhnout jedli po točících dřevěných schodech do horního patra bytu. Na zem spadlo trochu jehličí a na podlaze je našlapáno, ale paní pohrdavě mávne rukou: „Uklízečka to uklidí.“ Tak jestli do tohoto bytu chodí uklízečka, nedovedu si představit, jak by vypadal bez ní. Ale výhled na osvětlený Pražský hrad je odtud krásný, to zase jo...

### V jiném světě

Moje druhá směna připadá hned na další den, pátek 13. prosince. A tak doufám, že si neublížím. Mám totiž v plánu po rozbalování, zabalování i nošení stromků vyzkoušet i jejich osekávání. Když vám přijde jeden zákazník a máte na to čas, nějak si poradíte. Co když ale přijde pět lidí najednou? Tady už hraje roli nejen preciznost provedení, ale hlavně rychlost.

I proto už je nás na stánku trochu víc. Dorazil Vildův spolužák, zahradník Honza, a taky brácha Josef, který byl ve čtvrtku ve škole – na Karlově univerzitě studuje psychologii. Pepa je stejně pohodový jako Vilda a skvěle se doplňují, takže je při práci neustále legrace. Kluci jsou, jen tak mimochodem, vnuky známého grafika Josefa Herčíka, který vytvořil třeba stovky proslulých poštovních známek. Hned po svém příchodu Pepa velí k úklidu a naaranžování stánku, aby celý stůl pokrývaly větve a zelené a zlaté jmelí.

Prodejní místo u Faustova domu na pražském Karlově náměstí se výrazně liší od všech, která si jen dovedete představit. Je naprosto unikátní – nejen v Praze, ale možná v celé republice. Stromky se prodávají před supermarketem, na náměstích, na trzích a všude, kde proudí dav lidí. Kolem vás pulzuje město (nebo vesnice), pobíhají vystresovaní lidé, tlačí se na vás a vy nemáte klid. Snažíte se co nejrychleji vybrat strom, za který vám doma nevyžadají a který bude vypadat hezky a rovně i po rozednění, zaplatit a zmizet. Sem si chodí lidé od tohoto shonu odpočinout. Jakmile projdou do kostelní zahrady skrze bránu, kterou stavěl slavný Kilián Ignác Dietzenhofer, octnou se v jiném světě.



Stánku u Faustova domu šéfuje Josef Herčík už osm let; Pětimetrová jedle se do Jeepu nakonec vešla, ale pocuchala přední sklo; Pepa a Vilda mi půjčili svůj úžasný vaťák. A taky sekýrku, ale nikomu se nic nestalo. Foto SIFRA



**Jedli si přišel vybrat** i herec David Prachař se synem Františkem. Byla tak velká, že se pro ni museli vrátit autem. Dole: Vilda Herčík neztrácí dobrou náladu. Vedle něj spolužák a pomocník Honza. Foto ŠIFRA

Je známo, že se kostely stavěly na místech s nejvyšší energií. Výjimkou není ani kostel sv. Jana ze Skalky, kde jsou, ke cti jeho jména, nádherné skalky, pokryté skalničkami z celého světa. Každý rok na jaře se sem sjíždějí milovníci skalek z celého světa na mezinárodní výstavu. V květnu se na dva týdny brána zahrady otevře a pak až do listopadu zase zavře, dokud ji neobsadí bratři Herčíkovi s vánočními stromky. Z každého, kdo projde touto branou, aspoň na chvíli ten nejhorší stres opadne, a i největší morous se tro-

chu uklidní. „Díky tomuhle magickému místu sem chodí samí pohodoví lidé,“ potvrzují Pepa s Vildou a mohu se o tom přesvědčit i já. Nikdo nenadáva, nevzteká se ani není protivný a většina lidí se na chvíli zastaví a pokochá. Přispívá k tomu i bezvadná komunikace a srdečnost kluků. A tak i ti, kteří zrovna nejsou na řadě a čekají, až opracují kmínek stromku zákazníka před nimi, se zapojí do diskuse a s povděkem přijímají fóry, které ti dva chrlí s kadencí kulometu. Někteří vypadají dokonce smutně, když mají stromek



připravený a musí zpět do města. Jediný, kdo dle Vildy nerad čeká, jsou „pracháči“.

„Základem prodeje vánočních stromků je, aby odcházel zákazník šťastný,“ říká Pepa Herčík, který pro zákaznickovu radost udělá i nemožné. Aby pobavil jednu holčičku, skočil po hlavě do baličky stromků a vypadl zabalený v zelené síti jako mořská panna. „Já jsem možná extrovert, ale on je magor,“ zamračí se na oko Vilda, který se na chvilku vžije do role toho rozumnějšího a zodpovědnějšího.

Jak brzy zjišťují, devadesát procent zákazníků kluci znají – každý rok se totiž vracejí. A to bez ohledu na to, kde bydlí. Postarší džentlmen ve slušivém kabátu, jenž připomíná režiséra Václava Vorlíčka či bývalého ředitele České televize Iva Mathé, sem již deset let jezdí z Dobřichovic. „Jednou jsem tak bloumal okolo, koupil tu stromek a od té doby už jezdím jenom sem. Ti kluci jsou prostě skvělí,“ usmívá se muž, který pracoval celý život jako stavař v Metrostavu a na starost měl, jak napovídá název podniku, stavbu metra. Byl u všeho podstatného, včetně prvního kopnutí u Hlavního nádraží. Nejstarší trasa pražského metra vedla z Florence na Kačerov. Stavař ve výslužbě přiznává, že stavbu metra provázelo – jako pokaždé při podobných obrovských projektech – i několik mimořádných situací, včetně propadů ulic, do kterých čas od čas někdo spadl, ale vše se podařilo utulat.

Svoji technickou profesi nezapřel. Nejprve precizně přikurtoval prémiovou jedli na střechu své zánovní Škody Kamiq a poté s milimetrovou přesností vycouval ven. Na rozdíl od týpka, který přijel chvíli před ním a pořídil si rekordní úlovek, pětimetrovou jedli. Doteď nechápu, jak jsme ten strom dokázali protáhnout baličkou. Na chvilku jsme sice fyziku ošálili, ale narvat pětimetrový strom do Jeepu Wrangler, který měří 4334 centimetrů, se ukázalo jako velké sousto. Pán to měl vymyšlené – jedle bude čouhat z kufru, a tak ji tam „nějak“ zapasujeme. Ještě kousek... Bum! Co? Prasklo sklo!

Na čelním skle Jeepu drobný náraz kmene stromku způsobil katastrofální škody – pavučina se rozletěla do všech

světových stran. Očekával jsem spršku nadávek a kolosální průšvih, ale chlapík se ukázal jako velký formát. Sklopil hlavu a pronesl: „To je moje chyba, byl jsem ve předu a měl jsem to hlídat. No nic, budu muset vyměnit sklo.“ Poděkoval, potřásl nám rukou a popřál nám hezké Vánoce. Přiznat vlastní chybu a zachovat klid i v infarktové situaci, to je frajeřina.

## Magický spot

Kromě studia psychologie chodí Pepa Herčík ještě pracovat do baru. Pochlubí se, že prodává, i když tady není, a svěří se mi, jaký včera uzavřel obchod. V baru měli večírek herci po představení a jeden z nich neměl co kouřit. Pepa mu nabídl, že mu bude celý večer dávat cigára, ale on mu musí slíbit, že si přijde druhý den pro stromeček. Petr Vaněk, známý seriálový, filmový a divadelní herec, opravdu dorazil. V růžové pletené čepici i s malou dcerkou, se kterou si vybrali jedličku v květináči. A ještě si ji nechali přes videohovor schválit maminkou. „Vidíš, udělal jsem to skvěle. Fakt přišel. Dcerce jsem dal větvičku jmelí, byla šťastná. Lidé odtud musí odejít s úsměvem – to je alfa a omega tohoto stánku. Nejen že přijdou příští rok zase, ale řeknou o tom dalším třem lidem,“ vysvětluje Pepa.

Pro stromek si na Karlák chodí i další známé osobnosti – třeba hradní mluvčí Jiří Ovčáček, vybíral tu i moderátor Martin Veselovský. Naštěstí každý jindy. V pátek 13. při mojí směně dorazil i herec David Prachař se synem Františkem. Vybrali si prémiovou zlatou jedli, kterou si představitel Fausta, jehož nezapomenutelně ztvárnil v roce 2001 v představení odehrávajícím se v nedalekém vyehradském podzemí, elegantně hodil na rameno. „Hm, tak asi přijedeme autem, co?“ hlesl pod tou tíhou.

V pátek chodilo víc lidí než ve čtvrtek, a tak jsme byli neustále v pohybu. Když kluci sekali či balili, prodával jsem jmelí nebo stromky v květináči, či vybaloval nové stromky. Z jedle, kterou jsem narařil na roh stolu a která byla jako z katalogu, jsem měl takovou radost, že jsem chtěl celý prodej dotáhnout do konce. Ce-

lou jsem si ji nejen zabalil, ale i osekal. Jak jsem měl ale z toho tahání stromů namožené ruce – mezitím přijela dodávka nových stromků a museli jsme odnést asi sedmdesát kusů – neměl jsem cit v ruce a nemohl se trefit na správné místo. Nakonec, i díky tomu, že zrovna nebyla fronta, jsem kmínek vytvaroval do obstojného tvaru. Dostal jsem dýško 30 korun!

Velmi důležitá je celková kompozice stánku. Když jsou stromky dobře rozmístěny, mohou si lidé sami vybírat i v době, kdy je personál zaneprázdněn. Kdyby se ve stánku nevyznali a byli zmatení, nepočkají a odejdou. S tím souvisí i další věc, kterou mě Pepa naučil. Ten nejhezčí strom musíte dát na nejviditelnější místo – takzvaný „magický spot“. Jakmile si dáte tu práci a vyberete dobré spoty, prodají se tyhle stromy samy. Tuto prodejní techniku jsem si velmi oblíbil. Až do večera jsem takto prodal asi patnáct jedlí. Ně-

„Základem je, aby odtud odcházel zákazník šťastný,“ říká Pepa. Aby pobavil jednu holčičku, skočil do baličky stromků a vypadl zabalený v zelené síti jako mořská panna.

kteř popadli zákazníci rovnou, pro jiné jsem sáhl, když si nemohli vybrat. „Další spoták,“ mrkl jsem vedu spiklenecky na Pepu, který má ještě jednu zásadu – netlačit na pilu. Klidně řekne nerozhodnému zákazníkovi, který se nemůže rozhodnout, ať si počká na další várku a přijde příští týden. Je si jistý, že opravdu přijde. „Pane, to má být radost, ne stres, nemusíte to kupovat hned,“ haleká. „No jo, ona mě sem poslala žena, abych ještě nedostal vynadáno, musím si to promyslet,“ souhlasí pán. „Když vy to umíte tak krásně prodávat, tady je vždycky taková legrace.“

Jedna stálá zákaznice se s manželem každý rok nervuje, aby vybrali ten nejkrásnější strom. Kvůli náročnému potomstvu. „No tenhle určitě ne, s tím by nás děti vyhodily z domova...“

Směsice zákazníků je skutečně pestrá. Po dni a půl dokážu díky Pepovi a Vildovi docela dobře odhadnout, kdo si odnese

jedličku, a kdo je „borovičkář“. „Já to věděl, že je borovičkář,“ raduje se Pepa, „poznal jsem ho podle typu kulicha.“

Občas sem zavítají i neskuteční exoti. Když se ve čtvrtek k Vildovi přikradl jeden pobuda, že s ním chce mluvit, zůstala v nás malá dušička. Přiblížili jsme se oba opatrně k podezřelému, který vypadal jako vrah z pasáže, načež vyhrkl: „Je to chlapská věc!“ Hlavou se mi honily různé scénáře, ale to, co z něj vypadlo, jsem nečekal. Potřeboval se vymocit, ale nešlo mu to tak hladce, jak by potřeboval. „Chytil jsem od špatné holky špatnou věc,“ vztekal se, když jsme ho vyháněli a posílali do sousední nemocnice. Jak by řekl poručík Hamáček z Černých baronů, koukal na nás jako sůva z nudlí, a přitom měl obyčejnou kapavku. Anebo nedej bože syfilis. Chvilku napětí vystřídal úlevný smích.

Dorazil i muž v bílé bundě, jakýsi pan Bušovský, který vypadal, že chce kou-

pit stromeček, ale ve skutečnosti sbíral podpisy, aby mohl založit politickou stranu Dost, protože toho má už dost. Chce se stát premiérem. Mluvit uměl dobře, a kvalifikační předpoklady pro to stát se politikem splňuje dokonale. Když jsme balili smrk pichlavý, opřel se o baličku a prohlásil: „Ukažte, já vám to taky podržím, ať to vypadá, že umím pracovat.“

Největší radost mi udělala fyzicky i mentálně postižená paní na vozičku, která si u nás s dcerou vybrala smrček. Na Josefovou ukázkou reagovala veselým smíchem a byla tak šťastná, že tím všechny nakazila. Při odchodu s pusou od ucha k uchu zvolala: „Já jsem tak ráda chodím.“

I když jsem na konci druhé šichty necítil ruce ani nohy, klepal jsem kosu a sotva jsem dolezl domů, Vildova slova mě zahřála a nakopla. „Teď už nejsi novinář, teď jsi stromkař.“ vid ●